

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ (ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ) ОСВІТИ В УКРАЇНІ

**Матеріали ХХІІ Всеукраїнської науково-
практичної конференції з міжнародною участю**

(Тернопіль, 22-23 травня 2025 року)

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
(ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ) ОСВІТИ
В УКРАЇНІ**

**Матеріали XXII Всеукраїнської науково-
практичної конференції з міжнародною участю**

(Тернопіль, 22-23 травня 2025 року)

Тернопіль
ТНМУ
«Укрмедкнига»
2025

УДК 378:61(063)(477)

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай, доц. А. І. Машталір.

Сучасні тенденції та перспективи розвитку вищої медичної (фармацевтичної) освіти в Україні : матеріали XXII Всеукр. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 22–23 трав. 2025 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. – Тернопіль : ТНМУ, 2025. – 404 с.

Матеріали надруковано в авторській редакції. Автори публікацій несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, даних, відповідної галузевої термінології, власних імен та інших відомостей.

РЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ МАЙБУТНІХ ДОКТОРАНТІВ ФІЛОСОФІЇ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В МЕДИЦИНІ»

**В. Д. Бабаджан, П. Г. Кравчун, О. І. Кадикова,
Н. Г. Риндіна, О. М. Шелест**

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Вступ. Інноваційність особистісно орієнтованого підходу майбутніх докторантів філософії у процесі навчання дисципліни «Методологія наукових досліджень в медицині» полягає в тому, що здійснюється формування особистості лікаря-науковця, яка здатна адекватно діяти, вирішувати складні медичні завдання та приймати управлінські рішення [1]. При цьому викладачу належить визначення видів і типів навчальних задач і дій (практичних навичок), їх ієрархії, надавання здобувачам освіти орієнтованої основи і алгоритму виконання наукових досліджень, озброєння їх узагальненими засобами і прийомами (навичками) отримання науково-медичних результатів досліджень, засвоєння нових знань та вмінь [2].

Метою є освоєння здобувачами знань і умінь, необхідних для самостійного виконання наукових досліджень і для організації діяльності наукових колективів у галузі «Охорони здоров'я».

Основна частина. Програма з методології наукових досліджень в медицині на 1 році докторантури філософії за спеціальностями 222 «Медицина», 228 «Педіатрія», 221 «Стоматологія», 224 «Технології медичної діагностики та лікування», передбачає вивчення методології наукових досліджень за основними її розділами: планування наукових досліджень, виконання наукових досліджень, обробка отриманих результатів, методологія наукових доповідей, написання тез, статей, участі у наукових конференціях.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень в медицині» є знайомство докторантів з сучасними методами наукових теоретичних і експериментальних досліджень, етапами їх проведення, сучасним дослідним устаткуванням і приладами, обчислення отриманих результатів з використанням найсучасніших методів медичної статистики, особливостям планування, написання дисертаційної роботи, підготовки доповідей, створення тез доповідей, стендових доповідей, текстових та графічних матеріалів, презентацій, наукових статей та захисту дисертаційної роботи [3].

Форми навчання: Лекції, практичні заняття, самостійна робота. Обсяг: Програма дисципліни налічує всього годин: 90/3 кредити (лекції – 34, практичні заняття – 40, СПР – 16). Форми контролю: Залік.

Зміст освітньої компоненти. Теми лекцій: 1. Визначення теоретичної моделі дослідження. Планування наукового дослідження. Анотація науково-дослідної роботи (зміст, структура, обсяг). Патентний пошук при плануванні дисертаційної роботи. 2. Підготовка до проходження комісії з питань біоетики, проблемної комісії з предмету дисертації. Структурний та календарний план дисертації. 3. Розробка назви дослідження. Актуальність теми, протиріччя, проблема, предмет. 4. Мета дослідження. Висунення робочої гіпотези. 5. Методологія визначення наукових задач досліджень. 6. Логіка процесу наукового дослідження. Наукова новизна дослідження. Практична значущість роботи. 7. Вибір та обґрунтування об'єкту і методів дослідження у відповідності до мети та задач. 8. Експериментальні та теоретичні дослідження. 9. Методологія обґрунтування проблеми дослідження. Спрямованість огляду літератури. Стан досліджень у обраному напрямку. 10. Вимоги до оформлення результатів наукової роботи. 11. Структура дисертації. 12. Основи кореляційного аналізу. Матриця інтеркореляцій показників. 13. Організація робочого місця дослідника. Ведення поточної документації, протоколів дослідження. Вплив психологічних факторів на хід і якість дослідження. 14. Обробка результатів дослідження. Впровадження. Інформаційний лист. 15. Визначення діагностичних вимірів емпіричного дослідження. 16. Обґрунтування актуальності теми дисертації. Написання розділу «Клінічна характеристика хворих». Клінічна епідеміологія: визначення, основні принципи і методи дослідження. 17. Основи винахідної творчості. Патент. Корисна модель. Винахід.

Теми практичних занять: 1. Обробка результатів дослідження. Створення баз даних. 2. Математичний аналіз даних. Параметричні критерії. Непараметричні критерії. 3. Обробка результатів дослідження. Оформлення первинної документації. 4. Методи графічної обробки результатів наукового дослідження. 5. Математичний аналіз даних. Критерій Ст'юдента. Вирогідність відмінностей даних p . 6. Основи статистичного аналізу медичних даних. Ранговий аналіз параметричних даних. ROC-аналіз, криві виживання (фатальних та нефатальних ускладнень). 7. Основи кореляційного аналізу. Кореляційні коефіцієнти. Створення ієрархій системуютьовуючих властивостей показників. 8. Метод кореляційних структур. 9. Особливості та структура доповіді результатів наукового дослідження.

Створення тез доповіді. 10. Регресійний аналіз. Прогностичні коефіцієнти та їх значення у доказовій медицині. 11. Створення і оформлення стенової доповіді. 12. Організація наукового колективу. Особливості наукової діяльності. 13. Методологія написання наукової статті. Структура, зміст та основні розділи наукової публікації перелік літератури, резюме, УДК. Наукометричні дані. 14. Написання дисертаційної роботи. Зміст. Питання термінології (Список умовних скорочень). Анотації. Вступ. Написання розділу 1 «Огляд літератури». 15. Написання розділу 2. «Матеріали та методи дослідження». Вибір основної групи, групи порівняння та групи контролю. Визначення статистично значущої кількості спостережень. 16. Написання розділів власних спостережень. 17. Написання розділу «Аналіз та узагальнення власних спостережень». 18. Написання висновків, практичних рекомендацій та переліку літератури. 19. Оформлення рукопису дисертації та її автореферату. Анотації дисертації. Підготовка дисертаційної роботи до захисту (перелік та оформлення документів, рецензії, відгуки, презентація виступу).

Самостійна робота: 1. Обробка результатів дослідження. Створення баз даних. 2. Основи статистичного аналізу медичних даних. 3. Математичний аналіз даних. 4. Основи кореляційного аналізу. 5. Прогностичні коефіцієнти та їх значення у доказовій медицині.

Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в ХНМУ [4].

Учасники освітнього процесу (у тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності ХНМУ (наказ ХНМУ 27.08.2019 № 305) [4] та вимог, які прописані у положенні про академічну доброчесність (наказ ХНМУ від 02.07.2020 №165) [5].

Висновки. Таким чином, вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень в медицині» у Харківському національному медичному університеті дозволяє засвоїти етапи, напрями наукової творчості та логіки наукових досліджень, практичні аспекти оприлюднення результатів наукових досліджень, рекомендації щодо виконання окремих видів наукових, зокрема дисертаційних, робіт.

Список літератури

1. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі: методичний посібник. [Електронне видання] / Топузов О.М., Алексеева С.В., Малихін О.В., Арістова Н.О. – Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. – 113 с.

2. Методологія наукових досліджень в медицині: навч. посібник / В. Д. Бабаджан, Н. С. Бакуменко, О. І. Кадикова та ін.; за ред. П. Г. Кравчуна, В. Д. Бабаджана, В. В. М'ясоєдова. – Харків : ХНМУ, 2020. – 386 с.

3. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Харків : Право, 2023. – 488 с.

4. Кодекс академічної доброчесності ХНМУ (наказ ХНМУ 27.08.2019 № 305).- Режим доступу : <http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/antypLAGIAT/kodex.docx>.

5. Положенням про організацію освітнього процесу в ХНМУ.- Режим доступу: https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_org_o-pr_zm.pdf.

ІНТЕГРАЦІЯ ЗНАТЬ З ДІЄТОЛОГІЇ У ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ-СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ

**Н. І. Корильчук, Л. С. Бабінець, І. О. Боровик, С. С. Рябоконт,
Б. О. Мігенько, В. М. Творко, К. Ю. Кицай**

*Тернопільський національний медичний університет
імені І.Я.Горбачевського МОЗ України*

Вступ. У сучасних умовах глобального зростання поширеності неінфекційних хвороб, зокрема ожиріння, цукрового діабету 2 типу, серцево-судинних захворювань і метаболічного синдрому, дієтологія набуває ключового значення у структурі загально-лікарської практики. Окрім того почастішали випадки й недостатнього харчування, особливо серед молоді. Сьогодні анорексія, булімія, компульсивне переїдання, синдром нічної їжі, а також інші форми порушеної харчової поведінки вже не є винятковою сферою психіатрії чи психотерапії — ці розлади часто вперше виявляються саме лікарями загальної практики–сімейними лікарями. У зв'язку з цим, сучасний лікар має орієнтуватися в дієтології як у класичному, так і в клінічному, поведінковому й нутрицевтичному контекстах, щоб не лише призначати лікування, а й ефективно консультувати пацієнтів, адаптуючи медичні рекомендації до їх способу життя, харчових переконань та супутньої патології. Саме тому інтеграція знань з дієтології в навчальні програми є не лише доцільною, а й критично необхідною.

Основна частина. У зв'язку зі зміною структури захворюваності населення України та світу, надзвичайної актуальності набуває підго-

Галіяш Н. Б., Боровик І. О., Гусак С. Р., Сидоренко О. Л. АНАЛІЗ РІВНЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ – УЧАСНИКІВ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ В ТНМУ	345
Пилипишин О. І., Бондаренко С. В., Мельникова К. М. ГУМАНІТАРНІ НАУКИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ В ГАЛУЗІ ЗНАНЬ «ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я»	347
Рудяк Ю. А., Паласюк Б. М., Багрій-Заяць О. А., Горкуненко А. Б., Майхрук З. В. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ФІЗИКИ	350
Шанайда М. І., Кернична І. З., Марчишин С. М. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ БОТАНІКИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ.....	352
Авдєєв О. В., Бойків А. Б., Древницька Р. О., Змарко Ю. К. ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ РІВНЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СТОМАТОЛОГІЇ	353
Яцишин Р. І., Бульбук О. І., Капечук В. В., Мерена Р. І., Бульбук О. В. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ УСПІШНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ.....	355
Левків М. О., Бойцанюк С. І., Залізняк М. С., Манащук Н. В., Чорній Н. В., Пацкань Л. О., Погорецька Х. В. ОРГАНІЗАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ	358
Бабаджан В. Д., Кравчун П. Г., Кадикова О. І., Риндіна Н. Г., Шелест О. М. РЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ МАЙБУТНІХ ДОКТОРАНТІВ ФІЛОСОФІЇ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В МЕДИЦИНІ»	360
Корильчук Н. І., Бабінець Л. С., Боровик І. О., Рябокони С. С., Мігенько Б. О., Творко В. М., Кицай К. Ю. ІНТЕГРАЦІЯ ЗНАНЬ З ДІЄТОЛОГІЇ У ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ-СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ	363